

Nr 21

Utlåtande i anledning av väckta motioner om undantagande av skrivbyråernas serviceverksamhet från arbetsförmedlingslagens tillämpningsområde.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 548 i första kammaren av herr *Virgin* samt nr 649 i andra kammaren av herrar *Bohman* och *Kollberg*.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en snar översyn av 1935 års lag med vissa bestämmelser om arbetsförmedling i syfte att från lagens tillämpningsområde undantaga bl. a. skrivbyråernas serviceverksamhet.

Beträffande de skäl motionärerna åberopat till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II:649.

Till utskottet har inkommit ett flertal skrifter, bl. a. från Svenska skrivbyråföreningen, Svenska skrivbyrå- och kontorstryckeriförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund samt Stockholms handelskammare.

Skrivbyråernas verksamhet

Skrivbyråernas verksamhet spänner numera över ett relativt stort fält. Såsom de ursprungligen gjorde, åtager sig byråerna att för sina kunders räkning prestera ett visst avtalat arbetsresultat, för vars beskaffenhet byrån är ansvarig, t. ex. att skriva adresser på ett antal kuvert enligt en adressatförteckning, att renskriva ett manuskript eller att göra avskrifter av vissa handlingar. Dessa arbeten utföres i regel i skrivbyråns egna lokaler, men ibland kan det av praktiska skäl vara lämpligt eller nödvändigt att utföra även dylika arbeten hos kunden. Under årens lopp har emellertid skrivbyråernas verksamhet även kommit att omfatta uthyrning av arbetskraft, d. v. s. skrivbyråerna tillhandahåller hos byråerna anställd personal för utförande av visst slag av arbete åt kunderna, t. ex. maskinskrivning, bokföring eller annat obestämt arbete. Utmärkande för denna del av skrivbyråernas verksamhet, den s. k. *serviceverksamheten* eller *ambulerande verksamheten*, är att arbetsprestationen utföres hos kunden och på sådant sätt att de aktuel-

la arbetsuppgifterna anvisas först vid arbetets början eller under dess gång samt att kunden själv leder och kontrollerar arbetet.

Sedan sistnämnda form av skrivbyråverksamhet under senare år tilltagit, uppkom fråga om densamma var förenlig med gällande regler om arbetsförmedling.

Gällande bestämmelser om arbetsförmedling

Enligt *lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling* får arbetsförmedling icke bedrivas i förvärvssyfte. Vill någon eljest bedriva arbetsförmedling, för vilken uppbäres förmedlingsavgift eller liknande ersättning från arbetsgivare eller arbetssökande, skall tillstånd sökas hos arbetsmarknadsstyrelsen. Sådant tillstånd får icke beviljas enskild person. Den som bedriver arbetsförmedling utan att uppbära ersättning är skyldig att göra anmälan därom till arbetsmarknadsstyrelsen. Bedriver någon utan tillstånd arbetsförmedling mot ersättning kan han dömas till dagsböter. Tillsyn å efterlevnaden av lagen utövas av arbetsmarknadsstyrelsen.

Lagen äger enligt 1 § tillämpning å all slags arbetsförmedling som bedrivs av annan än offentlig arbetsförmedlingsanstalt eller godkänd sjuksköterskebyrå och som icke sker genom utgivande av skrift, varå tryckfrihetsförordningen är tillämplig. Vid 1942 års riksdag gjordes det tillägget till paragrafen att, där mellan utövare av verksamhet för arbetsanskaffning och arbetssökande träffats avtal om anställning av den arbetssökande hos verksamhetens utövare eller av den sistnämnde hos arbetssökanden, men av omständigheterna framgår att det huvudsakliga syftet med anställningen är förmedling av arbete åt arbetssökanden, sådan förmedling skall anses såsom arbetsförmedling enligt 1935 års lag. Detta tillägg, som kan sägas avse »ut-hyrning» av arbetskraft, tillkom på förslag av socialstyrelsen, som då var tillsynsmyndighet över lagen, och motiverades av en tendens inom rätts-tillämpningen att från begreppet arbetsförmedling avskilja vissa fall av sådan verksamhet för arbetsanskaffning som grundades på ett anställnings-avtal mellan verksamhetens utövare och den arbetssökande. Detta gällde framför allt den inom musiker- och artistbranschen bedrivna impressarie-verksamheten. Socialstyrelsen anförde härom:

Anställningskontrakt, varigenom en impressario hos sig anställer arbets-sökande, hava i regel till uteslutande syfte att bereda den »köpta» arbets-kraften anställning hos andra arbetsgivare, såsom folkparker, filmbolag, grammofoninspelningsföretag och dylika mot en ersättning, som oftast be-stämms efter helt andra grunder än den ersättning, som artisten erhåller enligt kontraktet med impressarion. Den maktställning, som en dylik im-pressario med vidsträckta förbindelser med arbetsgivare inom facket besit-ter, möjliggör för honom att på artistens bekostnad tillskansa sig en oskä- lig ersättning för sin medverkan till arbetsanskaffningen. Det är tydligt, att den angivna tillämpningen skapar möjlighet särskilt för yrkesförmedlare

att under anställningsavtalets form dölja en sedvanlig förmedlingsverksamhet och sålunda undandraga denna verksamhet vederbörlig kontroll. Risk föreligger med andra ord för att därigenom kommer att främjas en smygtrafik av mindre tilltalande natur.

Den omständigheten, att utöware av här ifrågakarande slag av verksamhet knutit den arbetssökande till sig genom ett anställningskontrakt och därvid påtagit sig viss risk för ekonomisk förlust samtidigt som den arbetssökande erhållit garanti för viss minimiinkomst, finner socialstyrelsen icke utgöra tillräckliga skäl för att verksamheten skall undandragas offentlig kontroll.

Jämväl inom andra områden förekom det enligt socialstyrelsen att förmedlare genom att sluta anställningsavtal med de arbetssökande sökte undandraga verksamheten vederbörlig kontroll. Styrelsen nämnde därvid särskilt hembiträdesbranschen.

Den offentliga arbetsförmedlingen och skrivbyråverksamheten

Vid tillkomsten av det ovannämnda tillägget till 1 § arbetsförmedlingslagen var icke den ambulerande skrivbyråverksamheten föremål för särskilda uttalanden. I den mån det huvudsakliga syftet med anställning hos en skrivbyrå varit att uthyra den anställda till skrivbyråns kunder, har emellertid tillsynsmyndigheten — arbetsmarknadsstyrelsen — bedömt verksamheten som arbetsförmedling. Styrelsen har också anmält sådana fall till åtal.

Den inställning till den ambulerande skrivbyråverksamheten som arbetsmarknadsstyrelsen enligt det nyss sagda intagit har bestämts av styrelsens skyldigheter såsom tillsynsmyndighet enligt arbetsförmedlingslagen. Frågan om behovet och nyttan av sådan verksamhet har styrelsen uppmärksammat i andra sammanhang och senast under den utredning om effektivare arbetsförmedling för tjänstemän, som styrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt i samråd med representanter för arbetsmarknadens parter. I det belänkande, som utredningen avlämnat, (SOU 1961:55) framhålles bl. a. den ambulerande skrivbyråverksamheten som en av de nya kontaktvägarna på arbetsmarknaden. Det heter:

Utvecklingen av vissa nya kontaktvägar på arbetsmarknaden, den s. k. ambulerande skrivbyråverksamheten och vissa delar av konsultföretagens verksamhet, kan till en del tas som ett tecken på otillräcklighet hos den nuvarande offentliga förmedlingen på tjänstemannaområdet. Till en del kan den motiveras av ett servicebehov, som ligger vid sidan om arbetsförmedlingen.

Inom kontorsverksamheten uppkommer naturligt nog stundom toppar av arbetsbelastning. Det är inte ekonomiskt försvarbart att hålla en kontorsorganisation av sådana dimensioner, att den i varje läge skall klara den aktuella arbetsbördan. Härtill kommer att det tillfälligtvis kan uppkomma behov av personal med speciell erfarenhet eller skicklighet, som det inte är

rationellt att stadigvarande hålla anställd inom den ordinarie ramen för företagets verksamhet. Exempel: särskilt snabba stenografer eller språkkunniga sekreterare eller personal med särskild vana från konferensarbete. Genom att vända sig till en skrivbyrå slipper företaget vissa anställningsprocedurer, fastställande av anställningsvillkor, införlivande av personalen under företagets administrativa och personella rutiner, kostnader för ATP-avgifter, för olycksfallsförsäkring, semesterersättning o. s. v. Särskilt med beaktande av den kortvarighet företagens behov ofta kännetecknas av, ter sig möjligheten att använda skrivbyråföretagen rationellt. Om företaget på så sätt skall befrias från arbetsgivaransvaret beträffande denna arbetskraft, förutsätter detta att ett sådant ansvar enligt allmänna arbetsmarknadsmässiga principer fullgörs av skrivbyråföretaget.

Då sålunda här uppenbarligen föreligger ett legitimt behov, är det från arbetsmarknadssynpunkt nödvändigt att ej stanna vid ett beivrande av verksamheten till den del, som den kan anses utgöra olaglig förmedling. Det gäller också att inom den offentliga arbetsförmedlingen åstadkomma en intensifierad vikariatsförmedling för de fall, då företagens behov av tillfällig arbetskraft lika väl kan tillgodoses genom den offentliga förmedlingen.

Väsentligen i enlighet med denna utredning föreslogs i *statsverkspropositionen till 1962 års riksdag* en utbyggnad och effektivisering av den inom den offentliga tjänstemannaförmedlingen organiserade särskilda vikariatsförmedlingen, som på grund av otillräckliga personalresurser hittills icke kunnat fungera helt tillfredsställande. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Rättslig prövning och tidigare riksdagsbehandling

I tre fall av ambulerande skrivbyråverksamhet fann Svea hovrätt i domar i mars 1961 att olaga arbetsförmedling förelåg och dömde innehavarna av skrivbyråerna till böter. Domarna överklagades till högsta domstolen.

Vid *1962 års riksdag* väcktes *motionerna I:371* och *II:444*, i vilka föreslogs, att riksdagen måtte besluta om sådan ändring av § 1 i lagen om arbetsförmedling, att skrivbyråernas serviceverksamhet föll utanför lagens tillämpningsområde. Motionerna behandlades av *andra lagutskottet*. Yttrande över motionerna inhämtades från arbetsmarknadsstyrelsen, varjämte på utskottets begäran yttranden avgavs av Svenska arbetsgivareföreningen, Tjänstemännens centralorganisation och Landsorganisationen i Sverige. Frånsett Svenska arbetsgivareföreningen intog remissinstanserna en negativ ståndpunkt till motionerna.

Arbetsmarknadsstyrelsen erinrade i sitt yttrande om att tjänstemannaförmedlingarna trots otillräckliga personalresurser redan nu i betydande omfattning verkställt förmedling av tillfälliga anställningar och vikariat inom kontorsområdet. Från arbetsnämnden i Stockholm samt från länsarbetsnämnderna i Göteborg och Malmö hade styrelsen införskaffat uppgifter om deras erfarenheter från detta förmedlingsarbete. Därvid hade nämnderna i

Stockholm och Göteborg kunnat ange vissa fördelar för såväl sökande som arbetsgivare med att anlita tjänstemannaförmedlingen för tillfälliga anställningar inom detta område. Härom anfördes i yttrandet:

De sökande vid tjänstemannaförmedlingen har själva kunnat välja arbetsplats, vilket bl. a. med tanke på bostadens belägenhet och erforderliga resor till arbetsplatsen varit av betydelse inte minst för de kvinnliga sökandena; vid anvisning från tjänstemannaförmedlingen har de haft möjlighet att få bättre lön hos privata arbetsgivare, eftersom förmedlingsprovision ej har utgått; de har också haft rätt att ta fortsatt, stadigvarande anställning hos det företag till vilket de anvisats, något som ej varit möjligt vid placering genom en skrivbyrå då det i kontraktet med skrivbyrån funnits infört en bestämmelse om att de så länge avtalet gällt ej finge underhandla om anställning hos kunden. En fördel för arbetsgivarna, som anlitat tjänstemannaförmedlingen, har varit att de fått upplysningar om olika tillgängliga sökandes kvalifikationer, innan någon tagits i deras tjänst; arbetsgivarna har vidare haft möjlighet till val mellan flera olika sökande och har ej behövt acceptera viss bestämd person; de har också kunnat knyta en lämplig tillfällig arbetskraft fastare till företaget, då så behövts.

Nämnderna hade å andra sidan också refererat några synpunkter, som från arbetsgivarhåll framhållits som fördelar med att anlita skrivbyrå i stället för arbetsförmedling. Därom sades i styrelsens yttrande:

Dessa fördelar uppges huvudsakligen ha bestått i att arbetsgivaren, som anlitat skrivbyrå, sluppit betala skatt, ATP-avgift o. dyl. för den tillfälligt anlitate arbetskraften och att det därmed förbundna administrationsarbetet för denna arbetskraft inte behövt åligga företagen utan åvilat skrivbyrån. Eftersom företagets utgifter för denna arbetskraft inte debiterats lönekontot utan uppförts som omkostnader har även statliga organ emellanåt med fördel kunnat anlita skrivbyråpersonal för tillfälliga arbetsuppgifter; fastställd lön för anställning av extrapersonal kan ha legat så lågt, att man ej skulle ha kunnat konkurrera med den privata marknaden om kvalificerad tillfällig arbetskraft, därest denna hade erbjudits anställning på vanligt sätt.

Vid sammanfattning av dessa anförda och andra skäl hade de av styrelsen tillfrågade nämnderna, som representerade förmedlingsområden med den största tjänstemannatätheten i riket, för sin del icke kunnat förorda, att en lagändring i den av motionärerna föreslagna riktningen kom till stånd.

Styrelsen övergick därefter till att redogöra för det i det föregående omnämnda betänkandet om effektivare arbetsförmedling för tjänstemän samt om förslagen i statsverkspropositionen till 1962 års riksdag om upprustning av den offentliga arbetsförmedlingen, varpå styrelsen fortsatte:

Med det sagda har styrelsen velat visa, att näringsliv och förvaltning genom tjänstemannaförmedlingen redan åtnjuter en service av det slag, som lämnas genom den del av skrivbyråernas verksamhet, varom här är fråga, samt att denna service till årets riksdag föreslagits på ett genomgripande sätt bli utbyggd och effektiviserad i överensstämmelse med det föreliggande

behovet på arbetsmarknaden. Det är styrelsens uppfattning, att skrivbyråernas verksamhet, till den del anställningar inom dem väsentligen syftar till att förmedla arbete åt arbetssökande, icke gagnar utan försvårar arbeidskraftsrörelserna på marknaden och om den utvidgas kan leda till en desorganisation av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet. Lagens 1 § andra stycket, som i enlighet med vad som inledningsvis anförts avsåg att förhindra ett otillbörligt utnyttjande av vissa yrkesutövare, har full relevans även i fråga om den personal, som förmedlas genom den ambuleraande skrivbyråverksamheten. Kontorsarbetsmarknaden är påtagligt konjunkturkänslig och i samband härmed eller vid väntade rationaliseringar, t. ex. införandet av kontorsautomation, kan förändringar uppstå, som mycket väl kan leda till uppkomsten av arbetslöshetsöar mitt i en högsysselsättning. Tendenser i sådan riktning har tid efter annan iakttagits av arbetsförmedlingen, när det gäller biträdespersonal till kontor. Den ambuleraande skrivbyråverksamheten, i förening med den ifrågavarande personalens ringa organisationsgrad, skulle i ett sådant läge leda till att sysselsättningsstörningar av detta slag undandrog sig ett samlat bedömande och därigenom till viss del blev svåråtkomligt för sysselsättningspolitiska åtgärder. En sådan splittring av kontorsarbetsmarknaden skulle kunna få besvärande konsekvenser också för den reguljärt anställda personalen.

Från de synpunkter arbetsmarknadsstyrelsen hade att företräda i sin dubbla egenskap av tillsynsmyndighet över privat arbetsförmedling och central myndighet för arbetsmarknadsfrågor hade styrelsen således bestämda invändningar att göra mot en sådan modifiering av arbetsförmedlingslagen att den ambuleraande skrivbyråverksamheten inte längre skulle komma att träffas av lagen. Därest Svea hovrätts fällande domar kom att stå fast fanns det därför enligt styrelsens mening icke anledning företaga någon ändring av lagen. (Från denna uppfattning var en av styrelsens ledamöter skiljaktig och ville tillstyrka motionerna.)

Svenska arbetsgivareföreningen tillstyrkte motionerna. På kontorssidan i ett företag eller en organisation uppstod — anförde föreningen — ofta tillfälliga toppar av arbetsbelastning eller tillfälliga behov av specialtränad personal. Det vore icke möjligt att i alla lägen inom den ordinarie kontorsorganisationens ram tillgodose sådana arbeidskraftsbehov. Den offentliga arbetsförmedlingen kunde icke heller enligt föreningens mening erbjuda samma snabba och effektiva service i dessa situationer som skrivbyråerna. Som en ytterligare fördel med skrivbyråernas verksamhet framhöll föreningen, att den viktiga reservarbetskraft inom kontorsyrkena, som representerades genom hemmafruarna, kunde utnyttjas där.

Tjänstemännens centralorganisation avstyrkte motionerna. TCO vitsordade att behov av tillfällig arbetskraft på kontor i vissa situationer kunde uppstå men kunde icke dela motionärernas påstående att dylik arbetskraft ej kunde erhållas genom hänvändelse till arbetsförmedlingen. TCO fortsatte:

TCO vill i anledning av detta påstående framhålla att arbetsförmedlingsverksamheten är under stark utveckling och i statsverkspropositionen vid årets riksdag föreslås en kraftig upprustning av tjänstemannaförmedlingen. Skulle brister föreligga i enlighet med motionärernas påpekanden kan förutsättas att tjänstemannaförmedlingens vikariatsförmedling kommer att utbyggas så att man inom relativt kort tidrymd kan tillgodose det angivna behovet. För den arbetssökande erbjuder detta fördelar. Det är nämligen så att en del skrivbyråer vid uthyrning av arbetskraft tillämpar anställningsvillkor som i försämrande riktning avviker från allmänna marknadens villkor. Skrivbyråerna anlitar i viss utsträckning arbetskraft, som ej har någon större kännedom om de anställningsvillkor som gäller på arbetsmarknaden och det förekommer därför att denna personal accepterar anställningskontrakt med ensidigt utformade bestämmelser. Bl. a. förekommer att man försöker kringgå semesterlagen genom att semesterlön inräknas i timpenning och vidare stadgas förbud mot att så länge avtalet varar underhandla om anställning hos kunden etc. Vid anvisning från tjänstemannaförmedlingen har denna personal därför större frihet att välja arbetsplats och arbetsuppgifter och att ta fortsatt stadigvarande anställning hos det företag, till vilket de anvisats. De har också möjlighet att få bättre lön eftersom förmedlingsprovision ej utgår.

Landsorganisationen i Sverige avstyrkte också motionerna med följande motivering:

Enligt LO:s uppfattning är i flera fall skrivbyråernas verksamhet mera att betrakta som ett tecken på att den offentliga arbetsförmedlingens kapacitet är otillräcklig än att de fyller en nödvändig servicefunktion. En stor del av den service, som lämnas av skrivbyråerna, skulle sannolikt med fördel kunna erhållas via den offentliga arbetsförmedlingen genom en intensifierad vikariatsförmedling. Motionärerna har ej anfört några skäl till påståendet, att den offentliga arbetsförmedlingen ej torde kunna ge önskad service i de fall, som nämns i motionen.

I sitt den 13 november 1962 dagtecknade utlåtande, nr 37, hänvisade *andra lagutskottet* till att frågan om den ambulerande skrivbyråverksamhetens tillåtlighet var under högsta domstolens prövning och att det ännu icke var slutligt avgjort om denna verksamhet var olaglig eller ej. Vid sådant förhållande var det enligt utskottets mening icke lämpligt att pröva fråga om ändring av arbetsförmedlingslagen i syfte att legalisera sådan verksamhet. Utskottet hemställde därför att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, vilket även blev riksdagens beslut.

De tidigare berörda målen avgjordes av högsta domstolen den 31 december 1962. Högsta domstolen fastställde Svea hovrätts fällande domar.

Motionerna

I motionerna redogöres inledningsvis för gällande bestämmelser. Därefter anföres:

Gentemot den grundtanke som ligger bakom 1935 års lag, nämligen att

hindra obehörigt utnyttjande av arbetssökande, finns självfallet intet att erinra. Det är emellertid angeläget att lagstiftningen inte lägger onödiga hinder i vägen för sådan verksamhet som är av betydelse för effektiviteten hos landets näringsliv. Inte minst i dagens läge, då den alltmer hårdnande internationella konkurrensen ställer stora krav på företagsamhet, gäller det att anpassa den inhemska lagstiftningen efter rådande förhållanden. Den nu snart 30 år gamla lagen om arbetsförmedling synes i vissa hänseenden dåligt fylla kraven på tidsenlighet. Ett exempel härpå är lagens attityd gentemot den för näringslivet värdefulla service som lämnas av de s. k. skrivbyråerna. Genom ett nyligen träffat domstolsavgörande anses dessa skrivbyråers verksamhet strida mot bestämmelserna i 1935 års lag.

Motionärerna berör därefter de ovannämnda motionerna till 1962 års riksdag och åberopar de skäl som anförts i dessa motioner, bl. a. att byråernas tjänster hade tagits i anspråk vid arbetsbelastningstoppar, vid sjukdomsfall eller vid behov av särskilt kvalificerad kontorspersonal och att denna byråernas verksamhet med åren blivit ett alltmer utnyttjat och uppskattat komplement till företagens egen kontorsorganisation. Motionärerna fortsätter:

Ur såväl företagsekonomisk som organisatorisk synpunkt erbjuder skrivbyråernas verksamhet en rationell utväg för företagen att tillgodose tillfälligt arbetskraftsbehov. I själva verket har det också i dessa fall varit praktiskt omöjligt för företagen att på annat sätt, t. ex. genom att anställa extra personal eller genom hänvändelse till tjänstemannaförmedlingen, snabbt erhålla den erforderliga servicen. De centrala organisationerna inom näringslivet har också vid flera tillfällen givit uttryck för önskemålet att för näringslivets vidkommande få bibehålla den service som lämnas av skrivbyråerna.

Motionärerna omnämner högsta domstolens domar och anför avslutningsvis:

Vi anser det uppenbart att tiden nu är mogen för en översyn av arbetsförmedlingslagen. Under den tid lagen varit gällande har delvis helt nya arbetsformer vuxit fram inom landets näringsliv, arbetsformer som blivit viktiga delar av hela samhällsmaskineriet. Förutom skrivbyråerna har även de s. k. organisationskonsulternas verksamhet råkat i konflikt med arbetsförmedlingslagen. Organisationskonsulternas nu ifrågavarande verksamhet består i att på uppdrag av enskilda företag medverka vid personalurval vid framför allt anskaffandet av personal för chefstjänster inom företagen. Denna verksamhet, som kräver speciella erfarenheter, brukar lämnas till specialister på området. På grund av arbetsförmedlingslagens generella och onyanserade bestämmelser har emellertid arbetsmarknadsstyrelsen ansett sig föranlåten att ingripa mot organisationskonsulternas verksamhet då det gäller personalurval. Konsulternas branschorganisation har fått i särskilt avtal med arbetsmarknadsstyrelsen förbinda sig att utöva verksamheten på visst sätt. Det kan enligt vår mening diskuteras om icke lagen här fått en oriktig tolkning. Den är i varje fall ägnad att skapa svårförståeliga och onödiga hinder för en ändamålsenlig arbetsfördelning inom näringslivet.

Utskottet

Enligt lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling får arbetsförmedling inte bedrivas i förvärvssyfte. Såsom arbetsförmedling skall därvid anses jämväl sådan verksamhet för arbetsanskaffning, som grundas på ett anställningsavtal mellan verksamhetens utövare och den arbetssökande, därest det huvudsakliga syftet med anställningen är förmedling av arbete åt arbetssökanden. Under åberopande av denna bestämmelse har högsta domstolen i tre olika fall genom domar den 31 december 1962 förklarat s. k. ambulerande skrivbyråverksamhet utgöra arbetsförmedling och dömt innehavarna av ifrågavarande skrivbyråer till dagsböter för överträdelse av lagen. Med ambulerande skrivbyråverksamhet — av motionärerna benämnd skrivbyråernas serviceverksamhet — förstås den del av skrivbyråernas verksamhet som går ut på att ställa anställda till kundernas förfogande för utförande av arbete, som kunderna själva leder och övervakar.

Mot bakgrunden av den tolkning av arbetsförmedlingsbegreppet högsta domstolens domar ger uttryck för har i förevarande motioner hemställts om en översyn av arbetsförmedlingslagen i syfte att bättre anpassa lagen till de på arbetsmarknaden numera rådande förhållandena. Motionärerna understryker att de inte har någon erinran mot den grundtanke som uppstår arbetsförmedlingslagen, nämligen att hindra obehörigt utnyttjande av arbetssökande, men påpekar att det sedan lagens tillkomst inom skilda områden av näringslivet framvuxit nya, arbetsförmedlingsliknande verksamhetsformer och framhåller att dessa har sådan betydelse för en ändamålsenlig arbetsfördelning inom näringslivet, att de inte bör motarbetas av det allmänna. Såsom exempel nämner motionärerna skrivbyråernas serviceverksamhet och de s. k. organisationskonsulternas verksamhet. Beträffande förstnämnda verksamhet göres gällande att det vid arbetsbelastningstoppar, sjukdomsfall eller tillfälligt behov av särskilt kvalificerad kontorspersonal varit praktiskt taget omöjligt för företagen att på annat sätt än via skrivbyråerna snabbt erhålla erforderlig service.

De tankegångar som uppstår gällande lagstiftning om arbetsförmedling, nämligen att en samlad överblick av arbetsmarknaden skall möjliggöras och att arbetssökande inte skall obehörigen utnyttjas, anser utskottet väsentliga. Vad som framkommit vid utskottets behandling av förevarande motioner synes emellertid visa, att det på arbetsmarknaden uppkommit former av serviceverksamhet som inte var för handen vid arbetsförmedlingslagens tillkomst. Under senare år torde också behovet av och anspråken på tjänster av servicekaraktär ha avsevärt ökat. Från skilda håll har hävdats att det här är fråga om verksamhetsformer av betydelse för så-

väl näringsliv som arbetstagare. Utskottet anser det därför angeläget att utvecklingen på ifrågavarande område följes. Om det därvid skulle visa sig att den offentliga arbetsförmedlingen, även efter en effektivisering, inte kan tillfredsställa behovet av förevarande serviceverksamhet, torde åtgärder böra övervägas, syftande till att öppna möjligheter för ett tillgodo-seende av detta behov. Vad utskottet sålunda anfört synes böra bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.

Med återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 548 och II: 649, i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening måtte giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 19 mars 1963

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, herr Kaijser, fru Carlqvist, fröken Nordström* och herr Eric Carlsson;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Nilsson i Göteborg, Odhe, Bengtsson i Varberg, Gustavsson i Alvesta, fru Svensson i Kungsör, herrar Carlsson i Huskvarna* och Hamilton.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Anderson* i Sundsvall.